

România: Riscuri și oportunități pentru comunicarea deliberativă. Recomandări de politici publice

Capacitatea de monitorizare a ecosistemului media

Este neuniformă, cu o cantitate impresionantă de date în unele domenii și cu o lipsă severă în altele. Datele sunt doar parțial public disponibile, nu circulă în afara grupului care le-a generat și sunt rareori comparabile. Navigarea datelor se face cu dificultate. Accesul la informațiile create de actori privați este limitat. Nu există cercetări longitudinale cuprinzătoare.

Governanța mass-media bazată pe aplicarea cunoașterii: riscuri și oportunități

România nu a avut niciodată o politică publică în ceea ce privește accesul populației la informație (inclusiv prin intermediul mass-media). Cea mai mare parte a legislației relevante reflectă directivele UE, uneori interpretate în mod restrictiv. Piața s-a dezvoltat organic, condusă de o combinație de profit și interes propriu, sub influența puternică a agenților motivați politic. Dar guvernarea media se bazează pe date și informații, rareori pe cunoaștere și aproape niciodată nu atinge nivelul de „înțelepciune” (acțiune bazată pe cunoaștere și comunicare deliberativă).

Analiză orientată pe agenți

Reglementarea juridică: libertatea de exprimare și libertatea mass-media

Statul este principalul agent în domeniul juridic, reglementând mass-media și accesul la informații și asigurând transpunerea directivelor UE. Au existat cazuri în care documentele europene au fost folosite pentru a restricționa accesul la informații al publicului și jurnaliștilor români (ex. GDPR).

Accesul la informații pe canale oficiale s-a deteriorat în ultimii 20 de ani (lipsa de voință politică, lipsa abilităților funcționarilor publici de a gestiona informații și de a oferi date deschise). Lipsesc instrumentele digitale necesare transparenței.

Oportunități

Consolidarea accesului publicului la informații: aplicarea legislației relevante, formarea funcționarilor publici, utilizarea instrumentelor digitale pentru a asigura accesul facil și permanent la informații pentru toată lumea. Interpretarea și aplicarea directivelor UE în spiritul celei mai mari libertăți.

Responsabilitate

Jurnaliștii domină domeniul responsabilității și autoreglementării, dar activitatea lor în implementarea codurilor etice este slabă. Jurnaliștii se află într-o poziție de inferioritate pentru influențarea politicilor publice: suprasolicitați, adesea prost plătiți, cu o siguranță scăzută a locului de muncă și cu o protecție sindicală aproape inexistentă.

Oportunități

Consolidarea statutului jurnaliștilor prin asigurarea unei mai bune protecții juridice. Consolidarea standardelor etice, adaptarea acestora la provocările actuale. Atragerea sprijinului publicului în apărarea libertății presei.

Jurnalism

Actorii academici lucrează în proiecte de cercetare națională și internațională, dar pe teme mai degrabă înguste și la scară mică. Sectorul ONG furnizează studii transversale, unele dintre ele multianuale, dar acestea depind de finanțări internaționale, cu riscul de a fi întrerupte. Unele aspecte ale ecosistemului media nu sunt cercetate deloc. Nu există o relație funcțională între mediul academic și industrie sau între mediul academic și societate. Noile cunoștințe produse de mediul academic sunt fie nefolosite, fie inutilizabile de factorii de decizie politică.

Oportunități

Sporirea cooperării între părțile interesate pentru a extinde capacitățile de cercetare și monitorizare și pentru a asigura date fiabile, comparative și longitudinale. Sprijinirea proiectelor de jurnalism independent, pentru a reafirma valoarea jurnalismului pentru societate.

Consumul de media

Tendențele de utilizare a mijloacelor de comunicare în masă sunt monitorizate și documentate în cea mai mare parte de actori comerciali, datele astfel colectate fiind utilizate în scopuri de marketing. Analiza diacronică a domeniului este realizată în principal de ONG-uri. Mediul academic a început recent să cerceteze intensiv acest domeniu.

Oportunități

Oferirea accesului la datele de utilizare a mass-media produse de agenți comerciali pentru cercetători și alte părți interesate. Sprijinirea unor studii cuprinzătoare privind consumul de media și utilizarea acestora pentru a asigura accesul tuturor cetățenilor la informație.

Competențe mass-media

Datele generate la nivel național privind competențele mass-media lipsesc aproape în totalitate. Majoritatea datelor provin de la ONG-uri, proiecte și organizații internaționale. Combaterea dezinformării este mai degrabă punitivă decât educativă, mai degrabă reactivă decât orientată spre viitor. Există un risc de „militarizare” a educației media prin legarea ei preponderent de siguranța națională.

Oportunități

Dezvoltarea unei politici cuprinzătoare pentru crearea competențelor media, bazată pe educație și formarea gândirii critice. Alocarea de fonduri suficiente. Implicarea tuturor agenților competenți. Elaborarea instrumentelor de evaluare adecvate pentru a măsura competențele media, inclusiv cele ale publicului.

Recomandări de politici publice pentru România:

- Să plaseze libertatea de informare și libertatea mass-media în centrul agendei de dezvoltare a tuturor agenților interesați, ca principală piatră de temelie a oricărei evoluții pozitive către o comunicare deliberativă.
- Să elaboreze o politică și o guvernare în domeniul educației media bazate pe o cunoaștere solidă a fenomenelor din societate, cu accent puternic pe responsabilitatea etică individuală.
- Să adopte o abordare prospectivă, care identifică un „viitor dezirabil”, și să acționeze în mod consecvent mai degrabă pentru atingerea lui, decât să reacționeze la efectele evoluțiilor organice.
- Să facă din cercetarea și studierea ecosistemului media și de informații o activitate permanentă și să revizuiască politicile publice pe baza dovezilor astfel rezultate.

Despre MEDIAdelcom

Proiectul MEDIAdelcom, finanțat de UE, a analizat diverse aspecte ale mass-media din 14 țări europene - Austria, Bulgaria, Croația, Republica Cehă, Estonia, Germania, Grecia, Ungaria, Italia, Letonia, Polonia, România, Slovacia și Suedia - pentru a determina riscurile și oportunitățile pentru comunicarea deliberativă. Proiectul este coordonat de Universitatea din Tartu (Estonia), început în martie 2021 și se va încheia în martie 2024. Mai multe informații despre proiect: www.mediadelcom.eu

Despre Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI)

Centrul pentru Jurnalism Independent este o organizație non-guvernamentală activă de peste 29 de ani în protejarea democrației și a celor care cred în valorile sale. CJI activează în slujba libertății de exprimare și a educației. Peste 15.000 de profesioniști media, 4.500 de profesori și 100.000 de elevi au trecut pragul CJI de-a lungul timpului. Pentru mai multe informații, vizitați cji.ro.

Persoană de contact: Ioana Avădani, președintele boardului CJI, contact@cji.ro

Finanțat de
Uniunea Europeană

Acest material reflectă numai punctele de vedere ale Centrului pentru Jurnalism Independent, iar partenerii menționați nu pot fi făcuți responsabili pentru nicio utilizare a informațiilor conținute aici.